

PRAMENŇ

Ročník X

Február 2012

Cena 0,40 €

17. januára 2012
si Jeho Vysokopreosvietenosť JURAĽ,
arcibiskup michalovsko – košický,
pripomenul sviatok
svojho nebeského ochrancu,
sv. novomučeníka Juraja z Janiny.

Pri tejto príležitosti chceme
nášmu eparchiálnemu archijerejovi
vladykovi Jurajovi
zapriať hojnosť Božej blahodate,
pevné zdravie a veľa síl
do ďalšej práce na nive Christovej.
Nech Všemilostivý Hospodin
na príhovor sv. novomučeníka Juraja
žehná Vaše kroky

NA MNOHAJA I BLAHAJA LITA, VLADYKO!

Zamyslenie na začiatku roka - ŽIVOT NIE JE DIVADLO

Latinské porekadlo hovorí: Tempora mutandur et nos mutanur in illis (Časy sa menia a my sa meníme v nich). Nový rok je teda príležitosťou, ktorá nás upozorňuje na túto zmenu časov, ale aj premenu ľudí. O premene časov nikto nepochybuje, ide však o to, aby sa menil aj život človeka k lepšiemu. A preto nový rok má byť pre každého príležitosťou urobiť nový krok, ktorý ho privedie bližšie k Bohu. Nový rok upozorňuje a vyzýva každého veriaceho človeka kráčať za Hospodom Isusom Christom, ktorý hovorí: „... všetko tvorím nové“ (Zjav 21, 5). On robí novým každý krok, usmerňuje myšlienky, city i vôľu, znovu zrodzuje a pretvára celého človeka. Táto premena nie je možná bez Neho, človek ju nemôže vykonať sám. Je podmienená živou zbožnosťou, vierou, ktorá pochádza od samotného Isusa Christa. Práve táto obnova ducha je predpokladom nových krokov a nového života. S novým rokom sa môže meniť móda v obliekaní, ale nemusí sa meniť zmýšľanie ľudí: „Za módnymi šatami, neraz aj za elegantným vystupovaním, sa často skrýva starý človek - starý Adam. V tom prípade premena neznamená nič. Nestačí meniť kostýmy ako v divadle, potrebné je meniť aj zmýšľanie. Život nie je divadlo, ale cesta k Bohu.

Čo máme teda robiť?

„Ak budete žiť podľa mojich slov, stanete sa naozaj mojimi učeníkmi. Poznáte pravdu a pravda vás oslobodí. - „Ale veď my sme potomkovia Abraháma a nikdy sme neboli otrokmi. Prečo teda hovoríš, že budeme slobodní?“, - namietali. Isus im odpovedal: „Jedno je isté. Každý, kto hreší, je otrokom hriechu. A otrok nemá v dome nijaké právo, všetky práva má iba syn. Ak vás teda Syn oslobodí, budete naozaj slobodní“ (Jn 8, 31 - 36).

Isus Christos teda hovorí o zostávaní v Božom slove. Znamená to, že ho nemáme opúšťať, ale nechať sa ním viesť a vystavovať sa jeho vplyvu. V praxi to znamená pravidelne denne ho čítať, a nielen čítať, ale aj žiť podľa neho. Ako je to s Božím slovom? Kolko mu dávame priestoru? To sú otázky, nad ktorými by sme sa mali na začiatku nového roka zamyslieť. Práve Písmo Sväté nám totiž ukazuje, aké je dôležité ostať s Bohom: lebo sme jeho učeníci a iba tak spoznáme Pravdu. Možno, že v novom roku budeme musieť viac položiť na stôl, ale je dôležité, aby sme sa rozhodli, a aj stáli za svojim rozhodnutím.

prot. por. Mgr. Simon CZAP

Vladyka Juraj v Moskve

V dňoch 13. - 18. 1. 2012 prebýval michalovsko - košický arcibiskup, vladyka Juraj, v Moskve, kde bol pozvaný predsedom Oddielu pre vonkajšie cirkevné vzťahy Moskovského Patriarchátu vladykom Ilarijonom (Alfejevom), metropolitom volokolamským.

Hlavným bodom návštevy bola slávnostná bohoslužba v moskovskom chráme *Vsich skorbjáščich rádoť* (Bohorodička – radosť všetkých zarmútených), ktorého je metropolita Ilarijon predstaveným, konaná v sobotu, 14. 1. 2012, pri príležitosti desiateho výročia biskupskej chirotonie volokolamského metropolitu. Okrem vladyku Juraja s metropolitom Ilarijonom slúžili biskupi Gruzínskej Pravoslávnej Cirkvi (metropolita achalcichský a tao-klardžetský Teodor), Gréckej Pravoslávnej Cirkvi (metropolita elassonský Vasilios), Poľskej Pravoslávnej Cirkvi (biskup semjatyčský Georgij) a predstavitelia Jeruzalemského a Bulharského Patriarchátu.

Vladyku Juraja sprevádzali a spolu s ním slúžili protosynkel michalovsko-košickej eparchie mitr. prot. Vasil Bardzák, osobný tajomník vladyku archim. Serafim (Šemjatovský), tajomník arcibiskupského úradu v Michalovciach mitr. prot. Bohuslav Senič a predstaviteľ našej miestnej cirkvi pri Moskovskom Patriarcháte mitr. prot. Alexij Juščenko. Na konci svätej liturgie vladyka Juraj prečítal jubilantovi oficiálny pozdrav najvyššieho predstavitela našej cirkvi, blaženého metropolitu vladyku Kryštofa a v mene svojom mu odovzdal dar – strieborné manžetové gombíky s kameňmi.

Večer toho istého dňa sa metropolita Ilarijon a jeho hostia zúčastnili koncertu zmiešaného zboru francúzskeho opátstva Sylvanés, ktorý sa konal v Moskovskom medzinárodnom dome hudby v rámci hudobného festivalu k sviatkom Narodenia Pána.

V nedeľu, 15. 1. 2012, vladyka Juraj slúžil svätú liturgiu v moskovskom chráme sv. Nikolaja na Koteľnikách, ktorý slúži ako zastupiteľstvo (*podvorie*) našej miestnej cirkvi pri Moskovskom Patriarcháte. Pred ukončením bohoslužby michalovsko - košický arcibiskup odovzdal chrámu vzácny dar – čiastočku sv. ostatkov patróna chrámu, sv. biskupa Nikolaja Divotvorcu. S vladykom Jurajom, okrem vyššie uvedených duchovných našej cirkvi, slúžil aj známy ruský teológ, protodiakon Andrej Kurajev, ktorý na požiadanie vladyku predniesol sviatočnú kázeň. Na samotný záver bohoslužieb pozdravil v chráme prítomných jubilantov: protosynkela o. Vasila Bardzáka, archim. Serafima a mnášku Julianiu pri príležitosti cirkevných menín a mitr. prot. Alexija Juščenka v predvečer jeho narodenín.

Po sv. liturgii usporiadal dobrodinec michalovsko - košickej eparchie, pán Michail Jurjevič Abramov, jeden zo sponzorov ikonografickej výzdoby michalovskej katedrály, pre vladyku Juraja, členov jeho doprovodu a ďalších vzácných hostí, slávnostný obed v priestoroch moskovského múzea „Dom ruskej ikony“, ktorý Michail Jurjevič vybudoval.

V chráme sv. Nikolaja slúžil vladyka Juraj počas svojho pobytu v Moskve ešte raz. V utorok, 17. 1., v deň pamiatky sv.

Slávnostná liturgia pri príležitosti 10. výročia biskupského svätenia metropolitu Ilarijona

Koncert zboru opátstva Sylvanés

Pamiatka sv. Juraja z Janiny

novomučeníka Juraja z Janiny, v ňom michalovsko - košický arcibiskup oslávil svoje meniny. Svätú liturgiu spolu s ním slúžil elassonský metropolita Vasilios (Grécka Pravoslávna Cirkev). Večer usporiadal vladyka Ilarijon, metropolita volokolamský, na počesť svojho hosťa zo Slovenska slávnostnú večeru.

V ďalších dňoch sa vladyka Juraj zúčastnil niekoľkých rokovaní, ktorých témou bolo dohodnutie spolupráce pri rôznych projektoch michalovsko - košickej eparchie. V predvečer slávnosti Zjavenia Pána sa vladyka Juraj modlil v moskovskom chráme *Vszech skorbjáščich rádosť* pri svätej liturgii, ktorú slúžil metropolita volokolamský Ilarijon a pristúpil k svätej Eucharistii.

Pamiatka sv. Juraja z Janiny – metropolita Vasilios

Ustanovenie nového správcu PCO Zemplínska Široká

Dňa 22. 1. 2012 veriaci v PCO Zemplínska Široká prežívali veľkú a radostnú udalosť. Po viac než polroku mohli veriaci s radosťou privítať svojho nového duchovného otca. Menovacím dekrétom Jeho Vysokopreoslavenosti Juraja, arcibiskupa michalovsko – košického, prijal túto službu o. Mgr. Marek Gubík, novokňaz našej eparchie.

Už od 9-tej hodiny ráno sa schádzali veriaci z PCO Zemplínska Široká, ale aj z okolia do chrámu Narodenia Presvätej Bohorodičky na slávnostnú sv. liturgiu.

Pred začiatkom sv. liturgie vykonal obrad uvedenia nového správcu o. Mareka okresný arcidekan, mitr. prot. Mgr. Ladislav Fedor, správca PCO Hažín a dočasný administrátor PCO Zemplínska Široká. Po zaspievaní „Slava vo vyšnych Bohu“ a „mnoholitsviji“ za zvonenia chrámových zvonov začala sv. liturgia, ktorú slúžil o. Mgr. Marek Gubík. Po požehnaní nasledovali blahoželanía a prania mnohých úspechov na jeho prvej farnosti od arcidekana, o. Fedora a veriacich, za ktorých kyticu kvetov odovzdala novému duchovnému Bianka Bezeková. V mene veriacich sa o. arcidekanovi Ladislavovi Fedorovi poďakoval za jeho 7 mesačnú administrátorskú službu pán Ing. Rastislav Mati.

Po ukončení sv. liturgie pozval nový správca všetkých veriacich, na čele so starostom obce Zemplínska Široká, Ing. Vladimírom Matim, na malé občerstvenie do farskej budovy pri chráme, kde sa mali veriaci možnosť osobne zoznámiť a porozprávať s o. Marekom a jeho rodinou, ako aj vyjadriť vďaku o. Ladislavovi a jeho manželke.

V takejto srdečnej atmosfére sa neskoro popoludní skončila táto milá slávnosť uvedenia nového duchovného PCO Zemplínska Široká.

Mitr. prot. Ladislav Fedor, okresný arcidekan

SVIATOK PRENESENIA RELIKVIÍ SV. JÁNA ZLATOÚSTEGO

Vo štvrtok večer, 26. januára 2012, sa slúžilo v košickom katedrálnom chráme Vsenočné bdenie v česť Prenesenia relikvií sv. Jána Zlatoústeho. Čiastočka relikvií tohto svätca sa nachádza v našom chráme.

Sv. Ján Zlatoústý bol významným hierarchom konštantínopolskej cirkvi v 4. storočí.

Práve z tejto cirkvi k nám za patriarchu Fotia prišli zvestovať slovo Božie solúnski bratia sv. Konštantín a Metod, preto aj uloženie čiastočky relikvií tohto svätca v našom chráme vnímame ako priame duchovné premostenie tejto miestnej pravoslávnej cirkvi s našou farnosťou v Košiciach.

www.pcokosice.orthodox.sk

V poslednej katechéze sme sa zamýšľali nad významom cirkevného sobáša a zistili sme, že je Bohom požehnaným počiatkom spoločnej sviatostnej cesty kresťanských novomanželov do Božieho Kráľovstva. Táto cesta je však dlhá a náročná, vyžaduje vytrvalosť, odvahu a vernosť; veď manželia s Božou pomocou neustále odumierajú sebeckému egoizmu a tvárou v tvár tajomstvu druhej osoby sa každodenne učia prekonávať vlastné obmedzenia, ktoré sú prameňom porušenia, zdrojom bolesti a v konečnom dôsledku vedú k smrti. Kresťanskí manželia sú povolani vo vzájomnom spoločenstve lásky vytvárať jednotu duše a tela, aby tak s pomocou Božej uzdravujúcej a obnovujúcej milosti v sebe liečili hriechom poznamenanú a roztrhnutú ľudskú prirodzenosť. Iba ak obidvaja prestanú byť do seba uzatvorenými a zahľadenými jednotlivcami, môžu sa manželia v sviatostnom - tajomnom spoločenstve medzi sebou a s Bohom stať skutočnými osobami, ktoré dorastajú od Božieho obrazu k Božej podobe v slobode Božích detí, zbavených Spasiteľom Christom od porušenia a smrti.

Tajomstvo - sviatosť kresťanského manželského života však obsahuje ešte jeden významný rozmer - spoločenstvo Cirkvi. Manželia nie sú na svete sami; ak sa uzatvoria len do vlastného vzťahu, hrozí im, že sa ocitnú mimo reálny život a dostanú sa do nezdravej závislosti a obmedzujúcej izolácie. Tá sa nakoniec pre obidvoch stane väzením, z ktorého sa budú zúfalo snažiť uniknúť aj za cenu vzájomného zraňovania a následnej tragédie rozpadu manželstva. Pre kresťanských manželov je teda dôležité, aby tajomstvo spoločného života prežívali v konkrétnom spoločenstve s tými, ktorí rovnako zmýšľajú, ktorí vyznávajú tie isté hodnoty, ktorí kráčajú po tej istej ceste k rovnakému cieľu, a ktorí sa môžu navzájom podporiť a posilniť. Takýmto spoločenstvom je Christova Cirkev, kde sa všetci jej členovia, ľudia rozdielnych pováh a schopností, stávajú údmi jedného Christovho Tela; údmi, ktoré v sile a moci Ducha Svätého vytvárajú nádhernú harmóniu živého Boholudského organizmu. V Cirkvi sú ľudia účasťou na jej vnútornom tajomnom - sviatostnom živote pôsobením Božej milosti, na očisťovaní, premieňaní a uzdravovaní. Práve v Cirkvi získavajú muž a žena pri obradach sobáša Božie požehnanie - dar Christovej uzdravujúcej milosti na počiatku

svojej spoločnej cesty životom. Aby však tento dar priniesol plody, je treba sa oňho starať a rozmnožovať ho, čo je možné iba prostredníctvom aktívneho života manželského páru v Cirkvi.

Ako je teda možné Božie požehnanie, ktoré novomanželia dostali pri obradach sobáša, v Cirkvi konkrétnym spôsobom rozvíjať? Predovšetkým spoločnou účasťou na Eucharistii, čiže spoločným prijímaním Tela a Krvi Christovej. Slávenie Eucharistie - tajomnej obetnej Večere nášho Pána je pravou podstatou Cirkvi a zmyslom jej existencie. Prijímanie Tela a Krvi Christa človeka obnovuje, uzdravuje a premieňa; sväté Prijímanie bytostne spája kresťana s paradoxom oživujúcej smrti a triumfom zmŕtvychvstania Isusa Christa. Eucharistia vytvára to najbližšie a najdokonalejšie spojenie medzi človekom a Bohom, no aj medzi ľuďmi navzájom, a to dokonca naprieč časom a priestorom - je prielomom do prichádzajúceho Božieho Kráľovstva, kde prostredníctvom spoločnej účasti na jednej z tej istej Pánovej Hostine mizne reálna aj pomyselná vzdialenosť medzi ľuďmi a ich životmi. Eucharistia je sviatosťou spoločenstva, v ktorej sa rozdielne povahy a osobnosti, často protichodne zamerané, stávajú bratmi a sestrami; veď v ich žilách koluje tá istá božská Krv, ktorú spoločne prijímajú ako závdavok nového života z jedného kalicha. Nič tak nezblízuje manželov, ako práve ich spoločná účasť na Eucharistii, ktorá stavia ich snahu o vytváranie jednoty duše a tela v spoločenstve lásky na konkrétny, pevný základ - na samotného Boha. Preto je potrebné a dobré, aby manželia často, pravidelne a predovšetkým spolu pristupovali k svätému Prijímaniu.

Ďalším dôležitým zdrojom Božieho požehnanja, ktorý sa manželom otvára prostredníctvom ich aktívneho života v spoločenstve Cirkvi, je sviatosť - tajomstvo pokánia. Všetdný život so sebou nesie mnoho situácií, kedy sa manželia navzájom môžu zraniť a ublížiť si. Prekračovať ohraničenosť vlastného ja, stretávať sa v láske s druhou osobou, bojovať so svojim sebeckým, učiť sa žiť ako jednota dvoch, často toľko odlišných osôb - to je trnitá cesta, na ktorej sa manželia len ťažko vystríhajú chýb, omylov a zlyhaní. Bez schopnosti odpustiť si a bez ochoty stále a znova začínať a objavovať nové dimenzie a možnosti spoločného života asi manželia ďaleko nedôjdu. V sviatosti - tajomstve pokánia biskup, alebo z jeho poverenia kňaz, vyhlasujú v Božom mene odpustenie všetkých hriechov a zlyhaní kresťanovi, ktorý sa chce kajať, čiže neustále meniť svoj život a spôsob zmýšľania tak, aby bol v súlade s Božím plánom pre človeka; v sviatosti pokánia sám Boh vo svojej láske k nám roztrháva putá hriechu a rôznych závislostí a vracia človeku dar slobody a života, o ktorý sa sám pripravil. V tajomstve pokánia, ktorému musí predchádzať podľa Spasiteľových slov odpustenie „naším vinnikom“, k Bohu a k sebe navzájom, nachádzajú novú cestu aj manželia.

Manželia sú povolani stávať sa „jednou dušou a jedným telom“. Preto je dobré, ak ich na ich spoločnej ceste sprevádza spoločný duchovný otec - spovedník, ktorý obidvoch dobre pozná, a ku ktorému majú obidvaja dôveru. Takýto duchovný otec potom dokáže páru s Božou pomocou nielen pomôcť a poradiť, ale spolu s nimi aj nájsť vhodný rytmus domácej modlitby, čítania Svätého Písma, pôstu a sviatostného života, najmä prijímania Eucharistie.

Aktívny život manželov a rodiny vôbec, v Cirkvi plynie aj v cykloch cirkevného roka, kde sa prirodzene striedajú obdobia pôstu s časom slávností, a kde Boh cez svoju Cirkev posväčuje čas. Pravoslávne kresťanstvo nie je od života odtrhnutá filozofia, ale predovšetkým spôsob života, životný štýl v spoločenstve s Bohom a druhými ľuďmi; Cirkev je generáciami našich predkov vo viere vyskúšaný a osvedčený recept na zmysluplný život podľa Božej vôle. V priebehu pôstnych období kresťanskí manželvia objavujú možnosti uzdravujúceho Božieho a vzájomného odpustenia a nových začiatkov; zároveň sa prostredníctvom určitej zdržanlivosti učia nezdôrazňovať neustále len vlastné potreby, ale pristupovať so stále hlbšou

úctou a láskou k tajomstvu osoby toho druhého. Cirkevné sviatky a nedele sú časom radosti a oddychu, sú posvätným časom, v ktorom sa manželvia schádzajú s ostatnými členmi Cirkvi okolo Eucharistického stola, aby čerpali silu do ďalších dní na spoločnej ceste do Božieho Kráľovstva.

Presvätá Bohorodička, ktorá si cez svoju Klokočovskú ikonu prejavila svoju materinskú starostlivosť o pravoslávnych veriacich nášho kraja, prihováraj sa spolu so svätými manželmi muromskými, kniežatami Petrom a Febróniou, za nás a naše rodiny u svojho Syna!

vladyka JURAJ, arcibiskup michalovsko-košický

BOŽIE SLOVO V OZBROJENÝCH SILÁCH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Uplynul rok od času, keď v Samohybnom delostreleckom oddieli v Michalovciach (shdo) bol ustanovený prot. por. Mgr. Simon CZAP, duchovný Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie.

Dôležitosť evanjelizácie v Ozbrojených silách odzrkadľujú aj aktivity, ktoré sa uskutočnili v priebehu r. 2011. Po nástupe na Vojenský Útvár bola zriadená pravoslávna vojenská kaplnka zasvätená sv. Barbore, patrónke delostrelcov, ktorú posvätil arcibiskup michalovsko – košický, vladyka Juraj, pri uvedení do úradu staršieho kaplána generálnym duchovným Ekumenickej Pastoračnej Služby, pplk. Mgr. Miroslavom Táborským.

Od toho času sa príslušníci delostreleckého oddielu zapojili do rôznych charitatívnych a duchovných aktivít. Bola vykonaná zbierka šatstva, ktorú v spolupráci s Filantropiou Pravoslávnej Cirkvi v Michalovciach doručili rodinám žijúcim v hmotnej núdzi. Ďalšou aktivitou bola vykonaná finančná zbierka pre matku, ktorá sama vychováva štyri maloleté deti. Samozrejme nechýbali ani duchovné aktivity, či už spoločné bohoslužby vykonávané pravidelne každý týždeň, alebo posviacka vojenskej techniky, posviacka vojenských objektov, kancelárií. Každodennou záležitosťou sa stala aj posviacka bytov príslušníkov oddielu, ktorí s radosťou očakávajú príchod vojenského duchovného. Aj v novom roku sú naplánované rôzne duchovné aktivity, duchovná obnova pre manželské páry, vojenské púte a prednášková činnosť v rámci spoločenských vedných seminárov.

zdroj: shdo Michalovce, Foto: čat. Ing. Marián Marcin

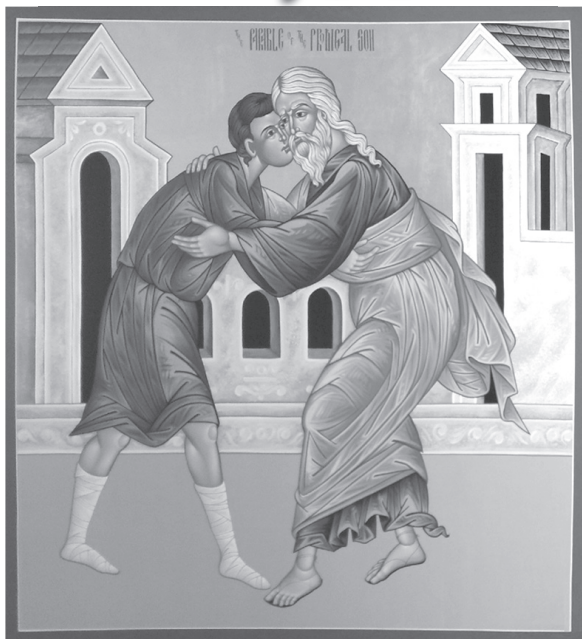
Tradičný novoročný Vasilov koláč a Bohojavlenské svätenie biskupského úradu

V pondelok, 9. 1. 2012, sa zamestnanci arcibiskupského úradu v Michalovciach stretli k tradičnej novoročnej bohoslužbe, počas ktorej bola budova Michalovsko-košickej pravoslávnej eparchie – arcibiskupstva a priestory Filantropie (chartity) posvätené bohojavlenskou vodou a následne prečítaná modlitba nad koláčom, predloženým na pamiatku jedného z prvých organizátorov sociálno-filantropickej činnosti Cirkvi, sv. Bazila Veľkého, arcibiskupa Cézarey Kappadockej, známeho učiteľa a Otca Cirkvi. Počas tohto obradu pracovníci ÚMKPE spolu so svojim arcibiskupom prosili Boha o požehnanie pre všetkých duchovných a veriacich Michalovsko-košickej eparchie. Tento rok našiel euro pre šťastie – (grécky ľudový zvyk) v koláči o. prot. Michal Džugan, tajomník pre filantropiu. Želáme mu, ale

aj všetkým zamestnancom arcibiskupského úradu, na príhovor sv. Bazila Veľkého, plnosť Božej milosti v novom roku. Ďakujeme mátuške Juliane Seničovej za to, že upiekla koláč na požehnanie. Ďakujeme takisto aj všetkým zamestnancom úradu za prípravu pohostenia.

NIET INEJ CESTY II.

V predchádzajúcom čísle Prameňa sme priniesli článok **NÁVRAT K EUCHARISTIÍ...**, spracovaný na základe interview s rektorom Pravoslávneho Duchovného Seminára vo Varšave, otcom Jerzym Tofilukom. V ďalšej časti by sme sa prizreli nemenej dôležitej súčasť duchovného života, a to príprave k prijímaniu sv. darov, spovedi a pokániu.

Keďže však mnohým poškodilo uši, počuť, že náš tradičný pozdrav „Slava Isusu Christu!“ nie je z celkom pravoslávnej tradície, začneme v krátkosti práve týmto pozdravom.

Skutočne, v našom slovensko - rusínskom pravoslávnom prostredí si ľudia, okrem paschálneho, či roždestvenského pozdravu, len veľmi ťažko dokážu predstaviť iný pozdrav. Avšak v gréckej, či ruskej pravoslávnej tradícii, takýto pozdrav nepoznajú. Naše „Slava Isusu Christu!“ je výsledkom nábožensko - kultúrneho stretu východu a západu, čo bolo neskôr prijaté ako „pravidlo“, ktoré líši východných kresťanov od západných. V skutočnosti je to však poupravený preklad latinského pozdravu „Laudetur Iesus Christus - Pochválený Ježiš Kristus“, s ktorým sa stretávame na hraniciach stretu pravoslávnych, uniátov a rímskych katolíkov, či už u nás na Slovensku, v Poľsku alebo Ukrajine.

V gréckej, či ruskej tradícii, si veriaci medzi sebou navzájom jednoducho prajú „Dobry deň!“, obracujúc sa k duchovným je to spojené s prosbou o požehnanie „Požehnajte!“ (Dobry deň, ... zdrastvujte, ... blahoslovite).

Týmto nechceme povedať, že náš pozdrav nám nepatrí, nedaj Bože, že je zlý, práve naopak, patrí do koloritu našej miestnej cirkevnej tradície, ktorá prešla svojim historicko - spoločenským vývojom. Ale aj takáto informácia môže rozšíriť náš pohľad na iné miestne pravoslávne tradície a napomôcť nám prekročiť neraz nezdravú utkvelosť, že centrom pravoslávneho učenia a tradície sú spomienky „našich praotcov a pramateri východného Slovenska“.

VŠETCI SME POVOLANÍ K SPÁSE INEJ CESTY AKO CEZ SV. TAJINY NIET

Ak chceme ako cirkevné spoločenstvo obstáť v dnešnej dobe, musíme odpovedať na veľkú výzvu, ktorá stojí pred nami, a to navrátiť sa k eucharistickému stolu, ako centru života Cirkvi. Je to mocná výzva pre duchovných, aby slovom a príkladom vlastného života zapálili veriacich túžbou po Chlebe života a Kalichu spásy a naučili ich, ako sa pripravovať k tejto Tajine tajin., a tiež výzva pre veriacich, aby prekročili všetok strach, ale

hlavne vlastnú pohodlnosť a ľahostajnosť, ktorá nás odrádza od Eucharistie, ako každodenného chleba pre dušu.

Keď hovoríme o príprave k Eucharistii, často od veriacich počujeme otázku, ktorá je ozaj na mieste, vychádzajúcu zo zbožnosti srdca - Ako sa hodne pripraviť k prijatiu sv. Darov? Znova musíme zopakovať, že hodnými prijatia Eucharistie nás robí sám Boh, nie my sami a nikdy sa nedokážeme pripraviť tak, aby sme mohli povedať „Teraz som už pripravený“. Svätá tajina Eucharistie je sviatosťou, ktorá nás vedie k jednote a nesmrtnosti, a čo je veľmi dôležité, nie je sviatosťou pre svätých, ale pre hriešnikov.

Je našou veľkou duchovnou biedou, keď prijímanie sv. Darov Tela a Krvi Hospodina si dokonca „zdogmatizovane“ obkresíme na raz - dvakrát v roku a na namiesto pokánia, ako priepustku k prijímaniu, splníme podmienku neraz formálnej spovede. Skutočne je treba zdôrazniť - že spoveď nie je priepustkou k Eucharistii. Takéto vnímanie, tak veľkého tajomstva, akým je sv. tajina pokánia, by bolo iba zúbožením tejto tajiny.

Ako sa teda pripravovať k prijatiu Chleba života a Kalicha spásy? Pôstom, modlitbami pred prijatím Eucharistie, ktoré už v sebe nesú rozmer pokánia, vstúpením do seba, a hlavne rozhodnutím sa zmeniť svoj život. Tajina spovede je vyznaním hriechov, ktoré nás ťažia. Nie je to vyhľadávanie hriechov v zoznamoch hriechov často publikovaných v rôznych príručkách, modlitebníkoch, ale vyznaním našich vlastných hriechov, ktoré nás odtrhli od Boha a trápia našu dušu. V pravde musíme povedať a nenamášľať si, že sa dokážeme dokonale „dobro“ vyspovedať zo všetkých hriechov. Každý z nás je hriešny, a uvedomenie si tohto stavu je už počiatkom pokánia. Podstatným je uvedomenie si hriechu, jeho pomenovanie, a nie opisanie situácie, ktorá viedla do hriechu, k zrade Boha.

Samotné tajomstvo pokánia zase znamená ochotu odtrhnúť sa od konkrétneho hriechu. Spovedáme sa nie duchovnému, ale pred Evanjeliom a križom samotnému Christovi. Boh pozná naše hriechy, len v nás chce splodiť ľútosť, vyvolať pocit pokánia nad tým, čo sme vykonalí a duchovný je iba svedkom. Svoje slová ľútosť vyznávame pred skutočným Slovom. Nakoniec kňaz nad nami číta v mene Cirkvi - nie v svojom vlastnom - modlitbu s prosbou, aby Boh odpustil hriechy a znova nás pripojil do Cirkvi. Donedávna bola aj u nás používaná modlitba na rozhrášenie, ktorá sa v našej Cirkvi objavila pod vplyvom západnej tradície od sv. Petra Mohyly - „...i ja nehodný sluha rozhrášujem ťa...“. Nie je to východná modlitba. V súčasnosti sa používa modlitba z východnej tradície, ktorá je prosbou k Bohu, aby sám Boh kajúcnikovi odpustil hriechy.

Ďalším fenoménom cirkevného života, ktorý sa u nás zmenil na pravidlo, je prijímanie detí bez spovede ohraničené 7 rokom života (mladším školským vekom). Častokrát sa bohužiaľ stáva, že tu pristupovanie k Eucharistii končí. „Nebráňte maličkým prísť ku Mne“, - hovorí Christos. Duchovní i rodičia majú učiť deti pristupovať k tajomstvu Eucharistie. Vek 7 rokov je dohodnutou hranicou, ktorá hovorí, že dieťa v tom čase už dokáže rozlišovať, čo je dobré a čo zlé. Ale to všetko je individuálne., sú deti, ktoré sú si toho vedomé vo veku 5 - 6 rokov, ale sú deti, ktoré si hranice dobra a zla začínajú uvedomovať oveľa neskôr. Preto je potrebný individuálny prístup, treba dieťa pozorovať, časom možno poslať k spovedi, ale neodlúčiť dieťa od prijímania Eucharistie. Je potrebné deti učiť, aby naďalej prijímali Eucharistiu, a čím sú staršie, učiť ich zodpovednosti a vedomiu, že tiež sú zodpovední za svoje konanie a majú aj povinnosť počas týždňa pripraviť sa k prijatiu sv. Darov.

Ešte jedna vec, veľmi dôležitá pre naše časy, ktorú povedal metropolita Kallistos (Ware): Spovedník by nemal hriešnika viazať surovými epitimiarmi. V dnešnom svete človek potrebuje lásku a podporu. Ak niekto prichádza k spovedi s túžbou zmeniť svoj život, nemožno ho prestrašiť, ale posilniť ho v jeho rozhodnutí a ukázať mu, že Boh je láskou.

Na základe interview s o. Jerzym Tofilukom, Nie ma inej drogi..., Cerkiew.pl, spracoval Jerej Dušan N. Tomko

Pravoslávna cirkev na Slovensku a Podkarpatskej Rusi po vzniku ČSR

Po pripojení Podkarpatskej Rusi k Československu, - píše historik Ivan Pop, - pravoslávne hnutie naberalo na sile. Pravoslávie bolo na Podkarpatskej Rusi tradične spojené so Srbskou pravoslávnuou cirkvou. V r. 1921 sa v obci Iza konal pod vedením srbského biskupa Dositeja prvý pravoslávny kongres na Podkarpatskej Rusi. Kongres zvolil Ústredný pravoslávny výbor a schválil oficiálny názov cirkvi - Karpatorusskaja vostočnaja pravoslávna cerkov (Karpatoruská východná pravoslávna cirkev).

Proces konštituovania Pravoslávnej cirkvi v Československu skomplikoval nevhodný zásah štátu. Prezident a vláda mali vlastné plány s pravoslávnyim hnutím. V republike chceli mať autokefálnu pravoslávnu cirkev závislú na štáte, nie podriadenú Srbskému patriarchátu. Autokefalitu mohol poskytnúť konštantínopolský patriarcha, ako najvyššia autorita v hierarchii Pravoslávnej cirkvi. Na žiadosť československej vlády konštantínopolský patriarcha vysvätil pražského pravoslávneho biskupa Savvatija (Antonína Vrabca) na „arcibiskupa pražského a celého Československa“ (r. 1923). Vyhlásil taktiež zriadenie Moravskej a podkarpatskej pravoslávnej eparchie (len na papieri). Za biskupa podkarpatského bol menovaný ruský emigrant Benjamín, ktorý hneď na to vysvätil desiatky nevzdelaných sedliakov na kňazov. Proti tomu protestovala väčšia časť podkarpatskej pravoslávnej obce, na čele s jej zakladateľom, archimandritom Alexijom (Kabalukom). Podporovala ju v tom Ruská zahraničná pravoslávna cirkev a synoda Srbskej pravoslávnej cirkvi. Tým vznikol tzv. Savvatijov rozkol v pravoslávnom hnutí.

V júni 1923, na zhromaždení pravoslávnych duchovných v Chuste, vyhlásil biskup Dositej znovuoobnovenie jurisdikcie Srbskej pravoslávnej cirkvi nad pravoslávnuou obcou Podkarpatskej Rusi a východného Slovenska. Vznikajú prvé pololegálne skupiny pravoslávnych veriacich v župách Šariša, Beregu, Marmaroša, neskôr aj Zemplína. Pravoslávna cirkev priťahovala veriacich aj tým, že od nich nepožadovali feudálne dane, koblinu a rokovinu, ktorá v r. 1926 bola zrušená a bol schválený zákon o úprave plátov duchovenstva (tzv. kongrua), tým zanikol nárok cirkvi na cirkevnú daň (koblina a rokovina). Pravoslávni duchovní spočiatku platy (kongruu) nedostávali, lebo Pravoslávna cirkev nebola zákonom uznaná. Uhorské úrady všetkých pravoslávnych označovali za ruskú agentúru. Účastníci hnutia za obnovenie Pravoslávnej cirkvi boli preto tvrdo prenasledovaní, neraz fyzicky týraní žandármi. Konali sa procesy proti pravoslávnyim veriacim. (Pop I.: Dějiny Podkarpatské Rusi v datech, Praha 2005).

Pravoslávne hnutie sa veľmi skoro rozšírilo na Podkarpatsku a na východnom Slovensku, ale aj do Poľska. Na Poľskej strane, 6 km od dediny Becherov, leží obec Ždyňa, z ktorej pochádza pravoslávny duchovný Maxim Sandowicz, ktorý bol väznený vo Lvove, mučený a ponižovaný, v r. 1914 bol v meste Gorlice uväznený spolu s manželkou, ktorá čakala dieťa. 6. septembra 1914 ho bez akéhokoľvek súdu dal rotmajster Ditrich na dvore väznice pred jeho blízkymi a väzňami zastreliť. Poľská pravoslávna cirkev ho v r. 1994 vyhlásila za svätého mučenika.

Vrátiť sa do Pravoslávnej cirkvi bolo v tom čase politickým priestupkom. Aj u nás boli organizované súdne procesy., v r. 1901 súdili Becherovčanov v Prešove, v Marmaroš - Sigote prvý proces v r. 1904 a druhý v r. 1913, v r. 1926 súdili vo Veľkých Kapušanoch pravoslávnych veriacich z Rebrína (okres Michalovce), Ladomirovčanov v Košiciach a iné. Prenasledovanie pravoslávnych pokračovalo a nešťitili sa dať biť žandármi ani pravoslávne dievčatá a deti. Na Zakarpatsku to čiastočne zastavilo pripojenie k Československej republike a Pravoslávie sa stalo slobodnou vierou, ktorá sa šírila aj v ČSR. Neustále obviňovali Pravoslávnu cirkev, že celý proces obnovy Pravoslávia je dielo „ruských agentov“ a pod. V pravde však mala Ruská pravoslávna cirkev toľko svojich starostí s revolúciou, komunizmom, ateizmom, že skutočne nemali čas myslieť na Podkarpatskú Rus a Slovensko. Ateizmus a komunizmus nemal záujem o žiadnu cirkev. Štátna moc ničila Pravoslávnu cirkev tak v Rusku, ako aj na

Podkarpatskej Rusi a v ČSR. NKVD v r. 1946 prepadlo a zastrelilo kandidáta na mukačevsko-prešovského biskupa, igumena Teofana (Sabova), v tom čase už biskupského administrátora Podkarpatskej pravoslávnej cirkvi v r. 1944 – 1946 a dokonca zastrelili aj jeho brata mnícha, aby ani toho nemohli zvoliť za biskupa. Mnohí ani dnes nechcú pochopiť, že prechod veriacich a duchovných do Pravoslávia bol z nespokojnosti veriacich v únii, že mnohí z nich už boli v USA, kde sa Pravoslávie úspešne šírilo aj bez ruských agentov. Únia bola v nebezpečenstve a to hovorí o tom, že sa nedokázala v srdciach nášho ľudu zakoreniť a upevniť, preto za Pravoslávie, za oddanosť viere a cyrilometodskej tradícii, mnohých súdili a prenasledovali.

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

BLAHOŽELANIE

Dňa 6. 2. 2012 sa **krásneho životného jubilea 40 rokov** života dožíva duchovný **otec, prot. Mgr. Simon CZAP**, správca farnosti Veľké Kapušany a Čierna n. Tisou.

Drahý náš otče Simone, touto cestou si Vás dovoľujeme pozdraviť pri príležitosti Vášho životného jubilea. Ďakujeme Vám za všetko, čo robíte pre náš duchovný život už skoro 14 rokov. Do ďalších rokov nech Boh dá veľa zdravia a šťastia Vám a celej Vašej rodinke, aby ste ešte dlhé roky prichádzali medzi nás hlásať slovo Božie.

Na mnohaja i blahaja lita.

Veriaci z Čiernej nad Tisou

COMENIUS - MULTILATERÁLNE ŠKOLSKÉ PARTNERSTVÁ

Projekt „Life of Minorities with us or alongside us?“

Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu Národná agentúra Programu celoživotného vzdelávania - Comenius - Prípravné návštevy podporila účasť našej školy na prípravnej návšteve v inštitúcii Gymnázium a Střední odborná škola dr. Václava Šmejkal, Ústí nad Labem. Prípravná návšteva sa uskutočnila v dňoch 16. - 19. 1. 2012 v Ústí nad Labem. Našu školu zastupovala Mgr. Slávka Rudačková, PhD, zástupkyňa riaditeľa. Prípravná návšteva sa uskutočnila za účelom prípravy a administrácie projektu „Life of Minorities with us or alongside us?“

Prípravnej návšteve predchádzal Kontaktný seminár v Bratislave, kde naša škola nadviazala partnerstvo s Gymnázium a Strednou odbornou školou dr. Václava Šmejkal v Ústí nad Labem, v Českej republike a Charlottenlund ungdomsskole v Torndheim, v Nórsku. Postupne sme našli ďalšie partnerské školy: Istituto Comprensivo Furnari vo Furnari v Taliansku (Sicília); Gymnázium Kazimierza Wielkiego v Czestochowej, v Poľsku; II. Rákóczi Ferenc Általános és Művészeti Iskola, v Bujai, v Maďarsku; Tegmen Aliriza Akinci Anadolu Lisesi v Izmiri, v Turecku a Kaethe-Kollwitz Schule v Langensfeld v Nemecku.

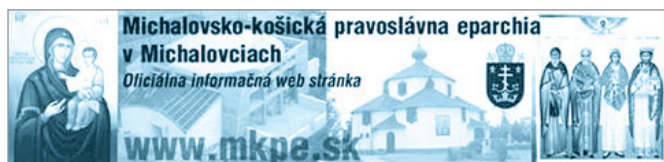
Týmto sme vytvorili multilaterálne školské partnerstvá a zaradili sa do zoznamu žiadateľov o grant na podporu projektu „Life of Minorities with us or alongside us?“ v rámci akcie Comenius - Multilaterálne školské partnerstvá.

Hlavnými tematickými oblasťami projektu sú: Boj proti rasizmu a xenofóbii, Kultúrne dedičstvo európskych krajín a ich etnických skupín. Hlavnou myšlienkou projektu je, aby si žiaci uvedomili význam a hodnotu svojej vlastnej kultúrnej identity v Európskej únii. K tomu prispeje výmena informácií, dokumentov, správ so žiakmi z partnerských škôl, ako aj samotné výmenné pobyty žiakov v partnerských krajinách.

Veríme, že Národná agentúra podporí naše snahy a žiaci tak budú mať možnosť spoznať kultúru, tradície a zvyky konkrétnej krajiny priamo na ich pôde.

Tento projekt bol podporený Národnou agentúrou Programu celoživotného vzdelávania a Európskou komisiou. Za obsah produktu zodpovedá výlučne autor a Európska komisia ani Národná agentúra nenesú zodpovednosť za použitie týchto informácií. *Mgr. Slávka Rudačková, PhD.*

PRAMEŇ

PRAMEŇ - mesačník Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie. **Vydáva:** Eparchiálna rada Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie v Michalovciach. **Šéfredaktor:** Bc. Dušan Tomko. **Členovia redakčnej rady:** prof. ThDr. Imrich Belejkanič, CSc., Mgr. Pavol Novák. **Grafická úprava:** SOŠ sv. Cyrila a Metoda Michalovce **Tlač:** Tlačiareň Svidnícka, s.r.o., čat. Nebiljaka 121/18, 08901 Svidník. Vychádza v náklade 500 kusov. Uzávierka príspevkov a fotografií je k 6. dňu v mesiaci. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Za názory a postoje autorov príspevkov redakcia nezodpovedá. **Adresa redakcie:** PRAMEŇ, Úrad eparchiálnej rady, Duklianska 16, 071 01 Michalovce, tel. č.056/64 24 156, fax 056/64 31 500, e-mail: redakciapramen@post.sk. Registrované Okresným úradom, oddelením regionálneho rozvoja, registračné číslo EV 3912/09. ISSN 1336 - 2747. **Informácie pre prispievateľov na cirkevnú tlač:** Eparchiálna rada - tlačový účet, VÚB - Michalovce, č. ú. 1680340651/0200. **Distribúcia:** mesačník rozširuje vydavateľ a každý pravoslávny farský úrad Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie.